

În cazul aspectelor care țin de ortoepie, considerăm că un CD audio, cu exerciții specifice și chiar cu fragmente teoretice prevăzute cu exemple, ar fi foarte potrivit, cu atât mai mult cu cât, un alt subiect bine ales și analizat în paginile cărții de față, împrumuturile, considerat, în mod cert, unul de actualitate, pune deseori probleme serioase de adaptare la sistemul limbii române nu numai în scriere, ci și în vorbire.

Conchizând, se cuvine să afirmăm că acest auxiliar, *Gramatica limbii române pentru gimnaziu*, marchează, pe bună dreptate, un nou moment important în evoluția studiilor de gramatică, după anul 2005, venind în sprijinul real al profesorilor și al elevilor din clasele gimnaziale.

LAVINIA NASTA
G. G. NEAMȚU
DIANA-MARIA ROMAN
Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, strada Horea, 31
lavinia.dalalau@yahoo.com
neamtuggn@yahoo.com
deedee5891@yahoo.com

IULIA MIHAELA TĂMAȘ, *Elipsa, o abordare din perspectivă textual-discursivă*, Fersig (Maramureș), Editura Maestro Tip, 2018, 309 p.

Lucrarea doamnei Iulia Mihaela Tămaș, lector asociat la Facultatea de Litere a Universității de Nord din Baia Mare, a constituit subiectul unei teze de doctorat și propune, pe lângă abordările de tip clasic, respectiv pragmatic, retoric și stilistic, o abordare proprie, de tip textual-discursiv, asupra fenomenului elipsei, prin care studiul se înscrie în direcțiile moderne din lingvistica actuală. Această caracterizare este pe deplin susținută atât de structura lucrării, cât și de conceptele utilizate, de argumentația propusă și de o vastă bibliografie.

Cartea se deschide cu o amplă *Prefață* (p. 9–22), semnată de prof. G. G. Neamțu, care realizează o prezentare pertinentă și detaliată a lucrării, salutând-o ca binevenită în spațiul cercetării textual-discursive, în condițiile în care elipsa a fost un subiect „marginalizat” și considerat „nesemnificativ”. Demersul doamnei Iulia Mihaela Tămaș demonstrează tocmai faptul că acest subiect poate fi abordat cu succes printr-o împletire a orientărilor de tip clasic cu cele de tip modern. Ideea studierii elipsei ca fenomen sintactic, stilistic (vs. retoric), dar și textual-discursiv este enunțată și de către autoare în *Introducerea* lucrării (p. 23–30), în care se accentuează faptul că funcția textual-discursivă a elipsei a fost mult timp ignorată de către literatura de specialitate, acestea nerecunoscându-i-se decât funcțiile sintactice și retorice.

Lucrarea este structurată în două părți complementare, precedate de *Prefață* și de *Introducere*.

Partea I cuprinde trei capitole: 1. *Definiția elipsei* (p. 31–32); 2. *Opinii și controverse în definirea elipsei din punct de vedere gramatical* (p. 33–55); 3. *Abordări retorice și stilistice ale elipsei* (p. 56–63).

În capitolul întâi, elipsa este definită ca: a) fenomen sintactic caracterizat prin omisiunea unuia sau a mai multor elemente recuperabile semantic; b) figură de stil, atunci când scurtarea enunțului este intenționată, deci când are o funcție expresivă; c) categorie textuală, când recuperarea integrală a părților absente din construcțiile eliptice implică atât co-textul, cât și contextul, elipsa fiind un factor de coerență, dar și de coeziune textuală.

Capitolul al doilea, *Opinii și controverse în definirea elipsei din punct de vedere gramatical*, care cuprinde opt subcapitole, expune modul în care elipsa a fost percepută de-a lungul timpului,

aceasta fiind văzută fie ca o greșeală de sintaxă, fie ca o figură de stil. De exemplu, autori precum Priscian și Sanctius (Sanchez de la Brocha) prefigurează, în tezele lor, analizele gramaticilor transformaționale referitoare la organizarea enunțului în cele două structuri: structura de adâncime, a organizării logice, și cea de suprafață, a organizării fonice. De asemenea, în acest capitol este discutată și relația dintre elipsă și alte „fenomene ale absenței” (subînțelegerea sau omisiunea, brevilocvența, întreruperea sau suspensia, expansiunea, contragerea, abrevierea, construcțiile scindate, sincopele sintagmatice regresive, coordonarea, subordonarea, juxtapunerea și apozitia).

Capitolul al treilea, *Abordări retorice și stilistice ale elipsei*, cu șapte subcapitole, este destinat abordării din perspectivă retorică și stilistică a elipsei, urmărind relația în care aceasta intră cu alte figuri de stil înrudite, cărora le potențează efectul, figuri precum: zeugma, dislocarea, repetiția, anacolutul, asindetul, brahilogia sau diferențierea dintre elipsa lexicalizată și clișeu.

Partea a II-a a lucrării, care abordează elipsa din perspectivă textual-discursivă, cuprinde trei capitole: 4. *Perspectiva textual-discursivă în abordarea elipsei* (p. 64–131); 5. *Considerații despre text și discurs* (p. 132–164); 6. *Planul textual și secvența textuală în opinia lui Jean-Michel Adam* (p. 165–276).

Capitolul al patrulea, *Perspectiva textual-discursivă în abordarea elipsei*, structurat în trei subcapitole, delimitează tipurile de elipsă textuală în funcție de două criterii: criteriul structural și cel pragmatic. Din punct de vedere structural, în raporturile sintactice poate fi identificată elipsa unor conectori, elipsa în cadrul grupului verbal și nominal sau în alte poziții sintactice. În funcție de criteriul semantico-pragmatic, elipsa este urmărită în plan referențial, informațional și argumentativ, dar și în discursul dialogal. Tot în acest capitol, sunt puse în evidență, prin exemple elocvente, funcțiile textual-discursive ale elipsei: asigurarea coeziunii unui text, la nivel frastic și realizarea coerenței textuale, la nivel transfrastic.

În capitolul al cincilea, *Considerații despre text și discurs*, cu patru subcapitole, sunt expuse teoriile cele mai relevante referitoare la *text* și *discurs*, întâlnite în lucrările de lingvistică și teorie a textului. Sunt vizate astfel opinii teoretice exprimate de autori precum: Julia Kristeva, Blaise Grize, M. Bakhtine, J.-M. Adam, P. Ricoeur, U. Eco, A. Countinho, S. Moirand, dar și E. Coșeriu, A. Marino, Daniela Roventă-Frumușani, Mariana Tuțescu, Carmen Vlad, Liana Pop, Ema Tămăianu ș.a.

În capitolul al șaselea, *Planul textual și secvența textuală în opinia lui Jean-Michel Adam*, plecând de la modelul structural al lui Jean-Michel Adam, din *Textele. Tipuri și prototipuri* (2009), autoarea identifică cinci prototipuri de secvențe textual-discursive: narativă, descriptivă, argumentativă, explicativă și dialogală. Se consideră că aceste tipuri de secvențe textuale generează același tip de elipsă, în cadrul fiecărei categorii fiind identificate mai multe aspecte ale elipsei. De asemenea, în opinia autoarei, incompletitudinea oricărui tip de secvență textuală poate fi suplinită de planul textului, care trebuie perceput în globalitatea sa.

Lucrarea se încheie cu un capitol de *Concluzii* (p. 277–289), cu un *Corpus de texte* (p. 291–292) și cu o *Bibliografie* (p. 293–309), aceasta din urmă remarcându-se printr-un număr mare de titluri, fapt ce denotă capacitatea remarcabilă a autoarei de a sintetiza și de a analiza un material teoretic vast referitor la tema propusă.

La rândul nostru, salutăm și considerăm binevenită apariția unei astfel de lucrări în spațiul lingvistic al cercetării textual-discursive, lucrarea oferind informații relevante referitoare la un subiect mai puțin abordat și constituind, prin caracterul ei inovativ, un punct de plecare pentru noi studii în sfera analizei gramaticale, a stilisticii și a text-discursului.

ROZALIA COLCIAR

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu” al Academiei Române
Cluj-Napoca, str. E. Racoviță, 21
rozaliac@yahoo.com